

ОПОДАТКУВАННЯ ВВЕЗЕННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ В УКРАЇНІ TAXATION OF IMPORT OF TRANSPORT VEHICLES IS IN UKRAINE

Статтю присвячено питанням оподаткування ввезення транспортних засобів в Україну. Розглянуто особливості транспортних засобів та їх класифікацію у митних цілях. Проведено аналіз поняття «транспортний засіб», зазначено, що для митних цілей його розглядають як товар. Досліджено питання визначення митної вартості транспортних засобів та особливості розрахунку. Здійснено оцінку законопроектів, які знаходяться на розгляді у Верховній Раді України, щодо оподаткування ввезення транспортних засобів в Україну.

Ключові слова: митна вартість, транспортний засіб, оподаткування, класифікація транспортних засобів, митні платежі.

Статья посвящена вопросам налогообложения ввоза транспортных средств в Украину. Рассмотрены особенности транспортных средств и их классификация в таможенных целях. Проведен анализ понятия «транспортное средство», указано, что для таможенных целей его рассматривают как товар. Исследован вопрос определения

таможенной стоимости транспортных средств и особенности расчета. Осуществлена оценка законопроектов, находящихся на рассмотрении в Верховной Раде Украины, относительно налогообложения ввоза транспортных средств в Украине.

Ключевые слова: таможенная стоимость, транспортное средство, налогообложение, классификация транспортных средств, таможенные платежи.

The article is devoted to the taxation of the import of vehicles into Ukraine. The article considers the peculiarities of vehicles and their classification for customs purposes. The analysis of the concept of "vehicle" is carried out, it is indicated that for customs purposes it is considered as a commodity. The issues of determining the customs value of vehicles and the features of the calculation are investigated. The bills under consideration in the Verkhovna Rada of Ukraine regarding the taxation of the import of vehicles into Ukraine are evaluated.

Key words: customs value, vehicle, taxation, classification of vehicles, customs payments.

УДК 336.244.2

Прус Л.Р.

к.е.н., доцент,
завідувач відділу дослідження
митних зобов'язань
НДЦМС НДІФП Національного
університету державної фіскальної
служби України

Постановка проблеми. За сучасних умов відкритості української економіки, що характеризується її залежністю від імпорту, особливої актуальності набувають питання визначення ефективності інструментів фіскальної політики, що спрямовані на реалізацію основних функцій митниць ДФС, адже достатній рівень ефективності митного адміністрування дає перспективи державі використовувати свої ресурси та інструменти впливу для досягнення цілей суспільного розвитку. Проте сьогодні однією з основних функцій митниць є забезпечення наповнення державного бюджету за рахунок митних платежів, при цьому функція захисту митних інтересів резидентів та безпеки держави набуває вторинного значення. Так, аналіз оскарження рішень щодо правильності визначення митної вартості товарів у розрізі їх товарних категорій показує, що однією з найбільших є частка оскаржень, які стосуються коригування митної вартості транспортних засобів.

Автомобільні транспортні засоби в законодавстві України з питань державної митної справи фігурують у декількох правових площинах. По-перше, автомобільні транспортні засоби може бути задекларовано до переміщення через митний кордон України як засіб транспортування пасажирів та/або товарів під час здійснення комерційних перевезень. Щодо таких автомобільних транспортних засобів посадовими особами митниць Державної фіскальної служби (далі – ДФС) України здійснюються митні формальності уніфікованого характеру. По-друге, автомобільні транспортні засоби під час їх переміщення через митний кордон України можуть бути товарами.

У зв'язку з тим, що такі товари є об'єктами з високим ступенем ризику у питаннях оподаткування, товарами підакцизної групи, бюджетоформуючими та високоліквідними, на підставі аналізу та відпрацювання ризиків, згенерованих Автоматизованою системою аналізу та управління ризиками, з боку апарату ДФС України значна увага приділяється контролю достовірності їх декларування під час оформлення митних декларацій та результатам виконання посадовими особами митниць ДФС України повноти та якості митних формальностей. Водночас у разі переміщення через митний кордон України автомобільних транспортних засобів особистого користування, посадовими особами митниць ДФС України контролюється лише дотримання громадянами встановленого порядку переміщення таких автомобільних транспортних засобів через митний кордон України.

Зважаючи на надзвичайно об'ємний та гоміздкий масив нормативно-правових актів, які регламентують порядок здійснення посадовими особами митниць ДФС України митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, питання вдосконалення адміністративно-правової технології контролю над правильністю визначення митної вартості щодо таких автомобільних транспортних засобів до теперішнього часу залишаються актуальними, важливими та витребуваними. Адже наявність нормативно-правових актів, які регламентують порядок здійснення митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів, що конфліктують у правових форматах, а також неврегульованість на правовому

рівні окремих питань, які стосуються визначення митної вартості автомобільних транспортних засобів комерційного та некомерційного використання, досить негативно відображаються на процесі побудови ефективної системи реалізації митної політики Української держави, сприяють значним порушенням законності, а також призводять до підвищення ступеня ризиків у державній митній справі. Тим часом підвищені ризики недостовірного декларування автомобільних транспортних засобів, що переміщують через митний кордон України товари або переміщуються через митний кордон України як товар, а також неналежне або неякісне виконання посадовими особами митниць ДФС України митних формальностей щодо таких автомобільних транспортних засобів є підґрунтям суттєвих утрат доходної частини державного бюджету України.

Аналізуючи ситуацію, що склалася на вітчизняному ринку транспортних засобів, варто відзначити, що у зв'язку із прийняттям Закону України «Про внесення змін до підрозділу 5 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо стимулювання розвитку ринку вживаних транспортних засобів від 31.05.2016, що передбачає суттєве зниження ставок акцизного податку на вживані транспортні засоби, їхня частка в структурі імпорту зросла, а тому обсяги митних оформлень за даною категорією товарів збільшилися. На тлі прийняття зазначеного Закону відбуваються постійні зміни в нормативно-правовому забезпеченні, що регламентує дане питання, що, своєю чергою, спричиняє неоднозначність його трактування учасниками митних правовідносин, та активізують зловживання під час визначення митної вартості транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України. Враховуючи зазначені аспекти, слід зробити висновок про необхідність додаткового вивчення окресленої проблематики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичну основу здійснення митних формальностей, оподаткування ввезення транспортних засобів та визначення їх митної вартості становлять праці таких учених і практиків: О. Германа [1–4], Зудінова О. [5], О. Мошинської [6; 7], Т. Холодько [10], А. Мельника [9], В. Сторожчука [8] тощо. Слід зазначити, що, незважаючи на очевидну цінність зазначених робіт, у них не відображено комплексного розгляду актуальних питань удосконалення контролю правильності визначення митної вартості транспортних засобів, що переміщуються за кордон України.

Постановка завдання. Метою дослідження є узагальнення особливостей оподаткування митними платежами транспортних засобів під час їх увезення в Україну.

Виклад основного матеріалу дослідження. Комплексний аналіз теоретичних напрацювань та

норм чинного законодавства України з питань державної митної справи дає змогу стверджувати, що в положеннях Митного кодексу України (далі – МК України) як основного джерела митного права відсутнє тлумачення поняття «автомобільний транспортний засіб». Проте МК України активно оперує дещо іншими понятійними визначеннями: автомобільний транспорт (напр., п. 1 ч. 1 ст. 95, ч. 1 ст. 186, ч. 1 ст. 188, ч. 1 ст. 199 МК України), моторний транспортний засіб (напр., п. 19 ч. 1 ст. 4, ч. 5 ст. 96, п. 2 ч. 1 ст. 191, ч. 2 ст. 382 МК України), транспортний засіб комерційного призначення (напр., ч. 1 ст. 3, п. 59 ч. 1 ст. 4, ч. 2 ст. 11, ч. 1 ст. 102 МК України і т. д.), транспортний засіб особистого користування (напр., п. 60 ч. 1 ст. 4, п. 1 ч. 2 ст. 265, п. 4 ч. 4 ст. 311, ч. 1 ст. 366 МК України). Слід наголосити на тому, що така позиція законодавця є цілком зрозумілою, адже МК України регламентовано виключно порядок здійснення митних процедур щодо тих чи інших видів транспорту та застосування у процесі їх здійснення каталогу митних інструментів щодо адміністрування митних платежів. І в цьому аспекті змістова наповненість таких понятійних визначень, як «транспортні засоби», «моторні транспортні засоби», «автомобільний транспорт», «транспортний засіб комерційного призначення», а також «транспортний засіб особистого користування», використовуваних у положеннях законодавства України з питань державної митної справи, не викликає особливого подиву.

Відповідно до положень п. 58 ч. 1 ст. 4 МК України, поняття «транспортні засоби» зводиться до переліку його складників. Досить обмеженим у понятійному розумінні є й поняття «моторні транспортні засоби», наведене у МК України: транспортні засоби, що рухаються за допомогою встановленого на них двигуна (п. 19 ст. 4).

Під визначенням «товари» слід розуміти будь-які рухомі речі, у тому числі ті, на які законом поширюється режим нерухомої речі (крім транспортних засобів комерційного призначення), валютні, культурні цінності, а також електроенергія, що переміщується лініями електропередачі.

Тобто транспортний засіб, який знято з реєстраційного обліку відповідної країни та ввозиться для вільного обігу на митній території України, віднесено до категорії товару.

Визначаючи специфіку правового регулювання порядку здійснення митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України для комерційних та некомерційних цілей, можна відзначити цікавий парадокс, який полягає у тому, що в той час як автомобільні транспортні засоби комерційного використання визначено положеннями МК України засобом транспортування, окремі автомобільні транспортні засоби, зокрема транспортні засоби особистого користування, віднесено до

категорії «товари» (МК України, п. 57 ч. 1 ст. 4, п. 7 ч. 10 ст. 374).

Відсутнє й в законодавчих та нормативних документах єдине трактування поняття «автомобільний транспортний засіб». Так, відповідно до Митного кодексу України, поняття «транспортний засіб» та «автомобільний транспорт» об'єднано одним терміном – «товар» (за деякими винятками), а термін «моторний транспортний засіб» використовується виключно в коментарях до УКТ ЗЕД. Існує думка щодо доречності використання термінів «моторний транспортний засіб» або «дорожній транспортний засіб», включаючи їхні номерні вузли (кузова (включаючи кабіни) та шасі), однак із певними обмеженнями [9].

Це підтверджує й аналіз відомчого класифікатора видів транспорту ДФС, який використовується у процесі оформлення митних декларацій. Відповідно до цього класифікатора, всі транспортні засоби поділені на вісім груп: морський транспорт, залізничний транспорт, автомобільний транспорт, повітряний транспорт, міжнародне відправлення, стаціонарні засоби транспортування, внутрішній водний транспорт та ін. (табл. 1).

Ввезення транспортних засобів на митну територію України оподатковується митними платежами, зокрема: ПДВ (частина в) пп.185.1 ст.185), митом (ввізне мито; ст.277 МК України) та акциз-

ним податком (транспортні засоби є підакцизними товарами; пп. 213.1.3 п. 213.1 ст. 213) відповідно до Податкового кодексу України.

Товари за товарними позиціями 8701–8707, 8711, 8716, згідно з УКТ ЗЕД, які підлягають державній реєстрації, під час увезення громадянами на митну територію України або надходження на митну територію України на адресу громадян у несупроводжуваному багажі або вантажних відправленнях для вільного обігу незалежно від їх вартості підлягають письмовому декларуванню та митному оформленню в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, з оподаткуванням увізним митом за повними ставками Митного тарифу України, акцизним податком і податком на додану вартість за ставками, встановленими Податковим кодексом України.

Товари за кодами 8701–8707, 8711, 8716, згідно з УКТЗЕД, що ввозяться (пересилаються) безпосередньо громадянами на митну територію України або надходять на адресу громадян у несупроводжуваному багажі чи у вантажних відправленнях для вільного обігу незалежно від їх вартості за митною декларацією, передбаченою законодавством України для підприємств, оподатковуються увізним митом за повними ставками Митного тарифу України, податком на додану вартість та

Таблиця 1

Класифікатор транспортних засобів ДФС України

Вид транспорту	Код виду транспорту	Назва
Морський транспорт	10	Морське судно
	11	Контейнер на морському судні
	12	Залізничний вагон на морському судні
	16	Вантажний автомобіль на морському судні
	17	Причіп або напівпричіп на морському судні
	18	Судно внутрішнього плавання на морському судні
Залізничний транспорт	20	Залізничний вагон
	21	Контейнер на залізничному вагоні
	23	Вантажний автомобіль на залізничному вагоні
	24	Причіп або напівпричіп на залізничному вагоні
Автомобільний транспорт	30	Вантажний автомобіль
	31	Контейнер на вантажному автомобілі
Повітряний транспорт	40	Повітряне судно
	41	Контейнер на повітряному судні
	42	Вантажний автомобіль на повітряному судні
	43	Причіп або напівпричіп на повітряному судні
Міжнародне відправлення	50	Поштове відправлення
	51	Експрес-відправлення
Стаціонарні засоби транспортування	70	Трубопровідний транспорт
	71	Лінії електропередачі
Внутрішній водний транспорт	80	Судно внутрішнього плавання
Інший	90	Транспортний засіб, що переміщується своїм ходом як товар
	91	Переміщення товарів у ручній поклажі

Джерело: офіційний сайт ДФС. URL: <http://sfs.gov.ua/baneryi/mitne-oformlennya/subektam-zed/reestri-ta-klasifikatori/klasifikatori/vidomchi-klasifikatori-informatsii-z-pi/62564.html>

в установлених законодавством України випадках акцизним податком (табл. 2).

Для запобігання незаконному обігу транспортних засобів на території України між центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податку і митну політику, та державними органами з безпеки дорожнього руху здійснюється автоматизований обмін інформацією про транспортні засоби, що перетинають державний кордон України, стосовно митного оформлення та державної реєстрації таких транспортних засобів.

Визначення типу, моделі транспортного засобу, року його виготовлення, комплектності, укомплектованості, повної маси, робочого об'єму двигуна, інших характеристик, визначальних для класифікації ТЗ згідно з УКТ ЗЕД, проводиться на підставі поданих документів та результатів митного огляду ТЗ, включаючи огляд ідентифікаційних табличок, номерних площадок кузовів (шасі), номерних панелей та табличок (наклейок), додаткових носіїв інформації, наявних на ТЗ.

Слід зазначити, що технічні можливості автомобільних транспортних засобів використовуються суспільством як для комерційних, так і для некомерційних (особистих) цілей. Особливого значення розмежування цілей використання автомобільних транспортних засобів на комерційні та некомерційні (особисті) набуває під час переміщення таких транспортних засобів через митні кордони країн, адже саме цілі використання автомобільних транспортних засобів є одним із базових чинників оподаткування їх митними платежами.

Так, аналізуючи положення МК України, які стосуються таких правових категорій, як «комерційне» та «некомерційне» (особисте) використання автомобільного транспортного засобу, переміщеного через митний кордон України (пп. 59–60 ч. 1 ст. 4), можна дійти висновку, що законодавчою платформою такого розмежування були положення ратифікованих Україною міжнародних конвенцій, серед яких: Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (р. 3 п. Е3./F.3;

Таблиця 2

Розрахунок сум митних платежів під час увезення транспортних засобів в Україну

Ввезення транспортних засобів	Справляння мита	Справляння акцизного податку	Справляння податку на додану вартість
Ввезення транспортних засобів за кодами 8701, 8702, 8704, 8705, 8706, 8716 (крім причепів та напівпричепів для тимчасового проживання у кемпінгах, типу причіпних будиночків за кодом 8716 10 99 00) згідно з УКТЗЕД	Розділ IX Митного кодексу України від 13.03.2012 № 4495-VI Розділ XVII Закону України «Про Митний тариф України» № 584-VII від 19.09.2013. Розрахунок суми мита в разі застосування адвалорних ставок мита (у % до митної вартості товарів) здійснюється за формулою: $C = (MB \times St) : 100 \%$, де С – сума мита; МВ – митна вартість транспортного засобу (у грн.); Ст – ставка мита, установлена у відсотках від митної вартості транспортного засобу.	Розділ VI Податкового кодексу України Розрахунок суми акцизного податку із застосуванням специфічних ставок здійснюється за такою формулою: $Ca = H \times A$, де Ca – сума акцизного податку; H – кількісна або фізична характеристика товару в натуральному вираженні; A – ставка акцизного податку.	Розділ V Податкового кодексу України Нарахування суми ПДВ при ввезенні транспортних засобів здійснюється за ставкою 20 відсотків від бази оподаткування за формулою: $Spdv = (MB + C) \times 0,2$, де Spdv – сума податку на додану вартість; МВ – митна вартість транспортного засобу; С – сума мита.
Ввезення транспортних засобів за кодами 8703, 8707, 8711 згідно з УКТЗЕД	Розділ IX Митного кодексу України від 13.03.2012 № 4495-VI Розділ XVII Закону України «Про Митний тариф України» № 584-VII від 19.09.2013 Розрахунок суми мита в разі застосування адвалорних ставок мита (у % до митної вартості транспортного засобу) здійснюється за формулою: $C = (MB \times St) : 100 \%$, де С – сума мита; МВ – митна вартість транспортного засобу (у грн.); Ст – ставка мита, установлена у % від митної вартості товару.		Розділ V Податкового кодексу України Нарахування суми податку на додану вартість при ввезенні транспортних засобів здійснюється за ставкою 20 відсотків від бази оподаткування за такою формулою: $Spdv = (MB + C + Ca) \times 0,2$, де Spdv – сума податку на додану вартість; МВ – митна вартість транспортного засобу; С – сума мита; Ca – сума акцизного податку.

Джерело: складено автором відповідно до ст. 374 МК України від 13.03.2012 № 4495-VI

р. 1 п. Е2./F.4 Спеціального дод. J), а також Конвенція про тимчасове ввезення (пп. а-с, е ст. 1 гл. I дод. С).

За п. 58 ч. 1 ст. 4 МК України виокремлюються такі групи транспортних засобів для окреслення умов та обсягу митних формальностей: транспортні засоби комерційного призначення, транспортні засоби особистого користування, трубопроводи та лінії електропередачі. Відповідно до пп. 59-60 1 ст. 4 цього ж Кодексу:

– транспортні засоби комерційного призначення – будь-яке судно (у тому числі самохідні та несамохідні ліхтери та баржі, а також судна на підводних крилах), судно на повітряній подушці, повітряне судно, автотранспортний засіб (моторні транспортні засоби, причепа, напівпричепа) чи рухомий склад залізниці, що використовуються в міжнародних перевезеннях для платного транспортування осіб або для платного чи безоплатного промислового чи комерційного транспортування товарів разом з їхніми звичайними запасними частинами, приладдям та устаткуванням, а також мастилами та паливом, що містяться в їхніх звичайних баках упродовж їхнього транспортування разом із транспортними засобами комерційного призначення;

– транспортні засоби особистого користування – наземні транспортні засоби товарних позицій 8702, 8703, 8704 (загальною масою до 3,5 т), 8711 згідно з УКТ ЗЕД та причепа до них товарної позиції 8716 згідно з УКТ ЗЕД, плавучі засоби та повітряні судна, що зареєстровані на території відповідної країни, перебувають у власності або тимчасовому користуванні відповідного громадянина та ввозяться або вивозяться цим громадянином у кількості не більше однієї одиниці на кожну товарну позицію виключно для особистого користування, а не для промислового або комерційного транспортування товарів чи пасажирів за плату або безоплатно.

Термін «особисте використання автомобільного транспортного засобу» значно поступається у понятійному наповненні терміну «некомерційне використання автомобільного транспортного засобу», який містить у собі певний спектр смислових детермінант, що тісно переплетені з національним цивільним та господарським законодавством.

На думку О.О. Германа [1], некомерційне (особисте) використання – це перевезення автомобільних транспортних засобів, яке здійснюється на безоплатній, безкоштовній основі виключно для особистих, приватних потреб за винятком будь-якого комерційного використання.

Відповідно до Пояснень до УКТЗЕД, затверджених наказом ДФС від 09.06.15 № 401, якщо на транспортні засоби уповноваженими державними органами, у тому числі іноземними, видані

реєстраційні документи, що дають право їх експлуатувати, то вони вважаються використовуваними. Датою початку користування (вводу в експлуатацію) транспортних засобів, що були в користуванні та ввозяться на митну територію України, вважається дата їх першої реєстрації, визначена в реєстраційних документах, які видано уповноваженими державними органами та дають право експлуатувати ці транспортні засоби на постійній основі.

Відповідно до пп 14.1.163 Податкового кодексу України, перша реєстрація транспортного засобу – реєстрація транспортного засобу, яка здійснюється уповноваженими державними органами України щодо цього транспортного засобу в Україні вперше. У разі відсутності реєстраційних документів першої реєстрації транспортних засобів датою початку використання транспортного засобу вважається календарна дата його виготовлення (день, місяць, рік). У разі якщо календарну дату визначити неможливо, то такою датою слід уважати 1 січня року виготовлення, зазначеного в реєстраційних документах.

Також для митних цілей транспортні засоби поділяють на:

нові – транспортні засоби, які ніколи не були зареєстровані;

транспортні засоби, що використовувалися – транспортні засоби, які були зареєстровані щонайменше один раз.

Економічною частиною Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (Додаток I-A Тарифний графік України) передбачено перехідний період тривалістю сім років щодо зниження рівня ставок увізного мита під час увезення легкових автомобілів. За цей час ставки ввізного мита поступово знижуватимуться до нуля. Так, у 2018 р. ставки ввізного мита для нових легкових автомобілів походженням із країн ЄС устанавлюються в такому обсязі:

– бензинові: з двигуном внутрішнього згорання із запалюванням від стиснення (дизелем або напівдизелем):

з робочим об'ємом циліндрів двигуна не більше 1000 см³ – 6,3% від митної вартості;

з робочим об'ємом циліндрів двигуна понад 1000 см³, але не більш як 1500 см³ – 7,3% від митної вартості;

з робочим об'ємом циліндрів двигуна понад 1500 см³, але не більше 2 200 см³ – 5% від митної вартості;

з робочим об'ємом циліндрів двигуна більше 2 200 см³, але не більше 3000 см³ – 5% від митної вартості;

з робочим об'ємом циліндрів двигуна понад 3000 см³ – 5% від митної вартості;

– дизельні з двигуном внутрішнього згоряння із запалюванням від стиснення (дизелем або напівдизелем):

з робочим об'ємом циліндрів двигуна не більш як 1500 см³ – 7,3% від митної вартості;

з робочим об'ємом понад 1500 см³, але не більше 2500 см³ – 7,3% від митної вартості;

з робочим об'ємом циліндрів двигуна понад 2500 см³ – 6,3% від митної вартості;

– електромобілі:

транспортні засоби, оснащені виключно електричними двигунами (одним або декількома), – 0% від митної вартості.

Нові зміни не стосуються авто, що мають гібридні двигуни, їх розмитнують на загальних засадах, ставки митних платежів прирівнюються до ставок на ввезення автомобілів із бензиновим або дизельним двигуном.

Отже, для розрахунку митних платежів необхідно визначити митну вартість транспортних засобів. Порядок і методи визначення митної вартості товарів, у тому числі транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, встановлені розділом III МК України та базуються на положеннях статті VII Генеральної угоди з тарифів і торгівлі та Угоди про застосування статті VII ГАТТ.

Згідно зі ст. 51, 52 МК України, митна вартість товару визначається і заявляється декларантом або уповноваженою ним особою. Тобто особа, яка проводить оформлення автомобіля, вказує його вартість самостійно і для підтвердження цієї вартості подає документи (рахунки, чеки, довідки тощо).

За відсутності таких документів і за наявності підстав уважати, що заявлена вартість недостовірна, митний орган може визначити її самостійно на підставі цінової інформації, наявної в розпорядженні митниці. У цьому разі митні платежі нараховуються від митної вартості, визначеної митницею.

Митна вартість транспортних засобів залежить від таких чинників, як:

тип транспортного/их засобу/ів за УКТ ЗЕД. У Поясненнях до УКТЗЕД, затверджених Наказом ДФС від 09.06.15 № 401, для забезпечення єдиного тлумачення і застосування УКТЗЕД наведено роз'яснення віднесення конкретного транспортного засобу до відповідних товарних груп, позицій, підпозицій, категорій, підкатегорій;

країна походження – диференційовані ставки мита залежно від країни походження автомобіля. Так, щоб скористатися преференційним режимом, необхідно в уповноважених органах, наприклад країн Євросоюзу, отримати на транспортний засіб сертифікат переміщення форми EUR-1. Преференційними (нульовими) або зниженими ставками ввізного мита під час увезення легкових автомобі-

лів із Канади (Угода про вільну торгівлю між Україною та Канадою (ратифікована Законом України від 14.03.2017 № 1917-VIII «Про ратифікацію Угоди про вільну торгівлю між Україною та Канадою») можуть скористатися як фізичні, так і юридичні особи. При цьому, згідно з Наказом Мінфіну України від 20.09.2012 № 1011 «Про затвердження відомчих класифікаторів інформації з питань державної митної справи, які використовуються у процесі оформлення митних декларацій», для застосування нульової або зменшеної ставки ввізного мита під час митного оформлення легкових автомобілів походженням із Канади у митній декларації зазначаються, зокрема:

у графі 36 «Преференція» – код звільнення від сплати ввізного мита «420» (товари, що ввозяться в Україну та походять із Канади), передбачений Класифікатором звільнень від сплати митних платежів під час увезення товарів на митну територію України, і тоді митна вартість не визначається.

Перевіряється можливість застосування преференції на основі сертифіката про походження товару/декларації про походження товару, додаткових відомостей про країну походження, у т. ч. й інформації, що міститься в ідентифікаційному номері ТЗ (VIN-код);

митний режим, у якому ввозяться транспортні засоби – митна вартість визначається переважно під час імпорту транспортних засобів для розрахунку митних платежів, зокрема ввізного мита та ПДВ;

технічні та економічні характеристики транспортного засобу: марка, модель, комплектація, об'єм двигуна, рік випуску, технічний стан (особливо це стосується транспортних засобів, які були у використанні) тощо.

Згідно з МК України, митниці ДФС здійснюють контроль над правильністю визначення митної вартості транспортного засобу. Наказ Державної митної служби № 885 від 13.10.06 визначає основні аспекти здійснення постійного контролю:

– над правильністю визначення митної вартості транспортних засобів, вузлів та агрегатів з урахуванням принципів Методики товарознавчої експертизи та оцінки дорожніх транспортних засобів, затвердженої Наказом Міністерства юстиції України та Фонду державного майна України від 24.11.03 № 142/5/2092 (далі – Методика), за формулами, зазначеними в п. 7.35 Методики;

– над повнотою внесення до митної декларації відомостей щодо ідентифікації транспортного засобу, а саме: марка, модель, модифікація, рік випуску, номер і тип кузова (шасі), номер двигуна, об'єм та потужність двигуна, кількість місць для сидіння тощо;

– над використанням посадовими особами митниць, уповноваженими особами експертних установ та організацій сталих понижуючих коефі-

цієнтів під час проведення оцінки транспортних засобів, вузлів і агрегатів.

Верховною Радою України зареєстровано законопроект від 20.06.2018 № 8505, яким вносяться зміни до Податкового кодексу щодо виключення з переліку підакцизних товарів транспортних засобів та кузовів до них, зазначених у товарних позиціях за такими кодами товару (продукції) згідно з УКТ ЗЕД:

- 8702 (моторні транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, включаючи водія);
- 8703 (автомобілі легкові та інші моторні транспортні засоби, призначені, головним чином, для перевезення людей (окрім моторних транспортних засобів товарної позиції 8702), включаючи вантажопасажирські автомобілі-фургони та гоночні автомобілі);
- 8704 (моторні транспортні засоби для перевезення вантажів);
- 8707 (кузови (включаючи кабіни) для моторних транспортних засобів товарних позицій 8701-8705);
- 8711 (мотоцикли (включаючи мопеди) та велосипеди з допоміжним двигуном, із колясками або без них);
- 8716 (причепи та напівпричепи для тимчасового проживання у кемпінгах, типу причіпних будиночків).

Завданням законопроекту є видалення з переліку підакцизних товарів транспортних засобів та кузовів до них як таких, що не можуть бути віднесені до акцизних товарів, згідно зі світовою практикою та чинним законодавством.

Митна вартість транспортного засобу не визначається під час увезення (пересилання) на митну територію України громадянами та суб'єктами ЗЕД, оскільки вони звільняються від оподаткування митними платежами в установлених чинним законодавством (ст. 374 МК України) випадках під час:

- увезення транспортних засобів особистого користування у зв'язку з переселенням на постійне місце проживання;
- увезення транспортних засобів особистого користування, що входять до складу спадщини;
- увезення транспортних засобів особистого користування, що одержані громадянами-резидентами у вигляді нагород;
- увезення транспортних засобів особистого користування, що ввозяться працівниками дипломатичних служб;
- тимчасового ввезення громадянами транспортних засобів особистого користування та нерезидентами транспортних засобів комерційного призначення на митну територію України;
- увезення громадянами транспортних засобів особистого користування з метою транзиту через митну територію України;

– увезення транспортних засобів, зареєстрованих відповідними органами іноземних держав, громадянами в Україну у двох режимах: тимчасового ввезення і транзиту.

Відзначимо, що законодавством України з питань оподаткування та державної митної справи не передбачено надання інвалідам, а також учасникам АТО пільг зі сплати митних платежів під час увезення транспортних засобів на митну територію України.

Для вирішення питання щодо можливості придбання та вільного використання громадянами транспортних засобів іноземного виробництва, необхідності зменшення податкового тиску на громадян у частині сплати акцизного податку та з урахуванням складної економічної ситуації в країні було прийнято Закон «Про внесення зміни до підрозділу 5 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо стимулювання розвитку ринку вживаних транспортних засобів» № 1389 від 31.05.2016, яким до 31.12.2018 знижено ставки акцизного податку для ввезення автомобілів фізичними або юридичними особами в 10–20 разів. Наприклад, ставку акцизного податку на товари за кодом 8703 23 90 33, згідно з УКТ ЗЕД, знижено з 4,985 до 0,276 євро за 1 см³, а на товари за кодом 8703 22 90 30, згідно з УКТ ЗЕД, – з 1,761 до 0,063 євро за 1 см³.

Водночас знижені ставки акцизного податку не застосовуються, якщо ввезені авто:

- мають походження з країни, визнаної державою-окупантом та/або державою-агресором;
- вироблені до 01.01.2010;
- ввозяться в Україну в кількості понад одне авто за календарний рік;
- продаються впродовж року зі дня реєстрації.

Поряд із цим варто зазначити, що на розгляді у Верховній Раді України знаходиться ще законопроект № 7306 «Про Митний тариф України», яким передбачається приведення законодавчої бази України у відповідність із системою загальноновизнаних норм міжнародного права, зокрема шляхом створення Митного тарифу України, в основу якого покладено нову версію Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, побудовану на основі Гармонізованої системи опису та кодування товарів 2017 р. (ГС-2017) і Комбінованої номенклатури ЄС (КН ЄС) з урахуванням зобов'язань в рамках СОТ.

Сьогодні Митний тариф України побудовано на основі Гармонізованої системи опису та кодування товарів версії 2012 р., тоді як застосування заходів тарифного та нетарифного регулювання в більшості країн світу, зокрема в країнах ЄС та країнах СНД, з 1 січня 2017 р. здійснюється на основі ГС-2017.

У зв'язку із вищенаведеним виникає низка ускладнень, пов'язаних, зокрема, з:

розбіжностями в товарних кодах країни-експортера та України під час митного оформлення продукції, що імпортується;

неможливістю зіставлення митної статистики, наданої в рамках домовленостей про обмін статистичною інформацією, тощо.

Ураховуючи зазначене, проектом закону України передбачено нову редакцію номенклатури Митного тарифу України, в основу якої покладено ГС-2017 на рівні перших шести знаків (офіційне видання Всесвітньої митної організації) і КН ЄС 2017 р. на рівні сьомого і восьмого знаків (Official Journal of the European Communities, L 294 від 28.10.2016, vol. 59).

Висновки з проведеного дослідження. Отже, аналіз чинного законодавства України дав змогу встановити, що ввезення транспортних засобів оподатковується митними платежами, до складу яких входять ввізне мито, акцизний податок та податок на додану вартість. Подібний принцип оподаткування митними платежами повністю або частково застосовується ЄС для розмитнення автомобілів, увезених на територію ЄС з інших країн світу. Однак в Україні саме розмір акцизного податку сьогодні значно підвищує вартість розмитнення транспортних засобів. Відзначимо, що це пов'язано з фінансовою політикою держави, у якій 50–60% надходжень до державного бюджету забезпечують саме митні платежі.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Герман О.О. Комерційне та (особисте) некомерційне переміщення автомобільного транспортного засобу через митний кордон України. Митна справа. 2014. № 5 (95). С. 43–52.
2. Герман О.О. Митний контроль та митне оформлення товарів за товарними позиціями 8701 – 8707, 8711, 8716 згідно з УКТ ЗЕД, що ввозяться громадянами на митну територію України для вільного обігу. Проблеми законності. 2016. Вип. 133. С. 111–125.
3. Герман О.О. Комерційний та некомерційний (особистий) автомобільний транспортний засіб в понятійному апараті Митного кодексу України. Сучасні проблеми правової системи України: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 27 листопада 2014 р.); редкол. Ю.С. Шемшученко, Ю.Л. Бошицький, О.В. Чернецька та ін. Київ: Ліра-К, 2014. С. 87–88.
4. Герман О.О. Корпоративний аналіз питань митного контролю та митного оформлення товарів за товарними позиціями 8701 – 8707, 8711, 8716 УКТ ЗЕД, які ввозяться громадянами на митну територію України для вільного обігу. Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 20 травня 2016 р.): у 2-х т.; відп. ред. М.В. Афанасьєва. Одеса: Юрид. л-ра, 2016. Т. 1. С. 449–451.
5. Зудінов О. Тимчасове ввезення громадянами транспортних засобів комерційного призначення. Офіційно про податки. 2014. № 29–30. URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/7306>.

6. Мошинська О. Ввезення автомобілів з іноземною реєстрацією Офіційно про податки. 2018. № 7 (959). URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100007205-vvezennya-avtomobiliv-z-inozemnoyu-reyestratsiyeyu>.

7. Мошинська О. Авто з-за кордону Офіційно про податки. 2017. № 29 (933). URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100005388-avto-z-za-kordonu?issue=5604>.

8. Сторожчук В. Підтвердження країни походження транспортних засобів Офіційно про податки. 2016. № 38(895). URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/news/id/3095?issue=5553>.

9. Мельник А. УКТ ЗЕД версії 2017 р.: зміни в класифікації Офіційно про податки. 2017. № 45 (949). URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100006478-ukted-versiyi-2017-r-zmini-v-klasifikatsiyi?issue=5623>.

10. Холодцько Т. Розмитнення канадських авто. Офіційно про податки. 2017. № 31-32(936). URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100005553-rozmitnennya-kanadskikh-avto?issue=5607>.

REFERENCES:

1. Herman O.O. Komertsiiine ta (osobyste) nekomertsiiine peremishchennia avtomobilnoho transportnoho zasobu cherez mytnyi kordon Ukrainy. Mytna sprava. 2014. N. 5 (95). P. 43–52
2. Herman O.O. Mytnyi kontrol ta mytne oformlennia tovariv za tovarnymy pozytsiiamy 8701 – 8707, 8711, 8716 zghidno UKT ZED, shcho vvoziatsia hromadianamy na mytnu terytoriiu Ukrainy dlia vilnoho obihu. Problemy zakonnosti. 2016. Vyp. 133. 282 p. P. 111–125
3. Herman O.O. Komertsiiinyi ta nekomertsiiinyi (osobystyi) avtomobilnyi transportnyi zasib v poniatiiinomu aparati Mytnoho kodeksu Ukrainy. Suchasni problemy pravovoi systemy Ukrainy: materialy VI Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Kyiv, 27 lystop. 2014 r.). Kyivskyi un-t prava NAN Ukrainy / redkol. : Shemshuchenko Yu.S., Boshitskyi Yu.L., Chernetska O.V. [ta in.]. Kyiv : Lira-K, 2014. 292 p. P. 87–88
4. Herman O.O. Korporatyvnyi analiz pytan mytnoho kontroliu ta mytnoho oformlennia tovariv za tovarnymy pozytsiiamy 8701 – 8707, 8711, 8716 UKT ZED, yaki vvoziatsia hromadianamy na mytnu terytoriiu Ukrainy dlia vilnoho obihu. Pravovi ta instytutsiini mekhanizmy zabezpechennia rozvytku derzhavy ta prava v umovakh yevrointehratsii : materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Odesa, 20 trav. 2016 r.) : u 2 t. / vidp. red. M.V. Afanasieva. Odesa : Yuryd. l-ra, 2016. 676 p. T. 1. P. 449–451
5. Zudinov O. Tymchasove vvezennia hromadianamy transportnykh zasobiv komertsiiinoho pryznachennia. Visnyk.Ofitsiino pro podatky 1 serpnia 2014, P'yatnytsia, N. 29-30 (29-30) <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/7306>
6. Moshynska O. Vvezennia avtomobiliv z inozemnoiu reiestratsiieiu Visnyk. Ofitsiino pro podatky 16 liutoho 2018, P'yatnytsia, N. 7 (959) <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100007205-vvezennya-avtomobiliv-z-inozemnoyu-reyestratsiyeyu>
7. Moshynska O. Avto z-za kordonu Visnyk.Ofitsiino pro podatky 4 serpnia 2017, P'yatnytsia, N.29 (933) <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100005388-avto-z-za-kordonu?issue=5604>

8. Storozhchuk V. Pidtverzhennia krainy pokhodzhennia transportnykh zasobiv Visnyk.Ofitsiino pro podatky 7 zhovtnia 2016, P'yatnytsia, N. 38 (895) <http://www.visnuk.com.ua/ua/news/id/3095?issue=5553>

9. Melnyk A. UKT ZED versii 2017 r.: zminy v klasyfikatsii Visnyk.Ofitsiino pro podatky 1 hrudnia 2017, P'yatnytsia, N45 (949) <http://www.visnuk.com.ua/uk/>

publication/100006478-ukt-zed-versiyi-2017-r-zmini-v-klasifikatsiyi?issue=5623

10. Kholodko T. Rozmytnennia kanadskykh avto Visnyk. Ofitsiino pro podatky 28 serpnia 2017, Ponedilok, N. 31-32 (936) <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100005553-rozmitnennya-kanadskikh-avto?issue=5607>

Prus L.R.

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Head of Department of Research of the Customs Obligations
RCCA of the RIFP
National University of State Fiscal Service of Ukraine

TAXATION OF IMPORT OF TRANSPORT VEHICLES IS IN UKRAINE

Vehicles are the objects of customs control. For customs purposes, they will be divided into vehicles for personal and commercial use, in each of these groups, it is possible to distinguish between new and used vehicles. The classification of vehicles for customs purposes is presented in the Ukrainian classification of goods of foreign economic activity, which has the relevant Explanations, approved by the order of the State fiscal service of Ukraine. According to the code of the relevant vehicle and the tax is paid by customs payments.

It is established that the customs duties, which are collected when importing vehicles into Ukraine, according to the Tax and Customs Codes of Ukraine, include: import duties (determined as a percentage of the customs value of the vehicle), excise tax (prevailing at the cost of customs clearance of the vehicle and depending on the physical characteristics) and the value-added tax (determined at 20 percent depending on the customs value of the vehicle, taking into account customs duties and excise taxes). National legislation provides for preferences when importing vehicles for customs clearance, depending on the country of origin and in accordance with international agreements entered into by Ukraine with other countries on preferential tax treatment.

Also, national legislation provides exemptions from customs duties when importing vehicles into Ukraine in the following cases when importing vehicles: personal use in connection with relocation to a permanent place of residence; personal use of the inheritance; personal use received by resident citizens in the form of awards; personal use, imported by employees of diplomatic services; personal use for the purpose of transit through the customs territory of Ukraine; registered by the relevant authorities of foreign states, citizens in Ukraine in two modes: temporary admission and transit; temporary importation by citizens of vehicles for personal use and non-residents of commercial vehicles for transportation to the customs territory of Ukraine. Along with this, customs practice shows that this is the subject of abuse and violation of customs rules.

The Customs of the State Fiscal Service of Ukraine are authorized, in accordance with the Customs Code of Ukraine, to exercise control over:

- the correctness of the determination of the customs value of vehicles, units, and aggregates;
- completeness of the declaration of the identity of the vehicle in the customs declaration;
- using officials of customs offices, authorized representatives of expert institutions and organizations of constant lowering factors when carrying out the assessment of transport vehicles, units, and aggregates.

Currently, the Verkhovna Rada is considering draft laws improving the Ukrainian classification of goods of foreign economic activity in accordance with the EU nomenclature, including vehicles (in particular, regarding electric vehicles) and on exclusion from the list of excisable goods of vehicles and bodies to them, specified in commodity positions for certain codes.

The analysis of the national legislation showed that the similar principle of taxation of customs payments is fully or partially applied by the EU to customs clearance of cars imported into the territory of the EU from other countries, but needs to be revised in accordance with the principles of fiscal policy of the state and the interests of Ukrainian society.